

Europeiska
unionens råd

Bryssel den 18 juni 2019
(OR. en)

10446/19

ELARG 30
COWEB 86

LÄGESRAPPORT

från:	Rådets generalsekretariat
till:	Delegationerna
Föreg. dok. nr:	10337/1/19 REV 1
Komm. dok. nr:	COM(2019) 260 final
Ärende:	UTVIDGNINGEN OCH STABILISERINGS- OCH ASSOCIERINGSPROCESSEN – Rådets slutsatser

För delegationerna bifogas rådets slutsatser om utvidgningen och stabiliserings- och associeringsprocessen, som antogs av rådet den 18 juni 2019.

ALLMÄNNA RÅDET

**RÅDETS SLUTSATSER OM UTVIDGNINGEN OCH STABILISERINGS- OCH
ASSOCIERINGSPROCESSEN**

1. Rådet noterar meddelandet från kommissionen av den 29 maj 2019 om EU:s utvidgningspolitik och rapporterna om Albanien, Bosnien och Hercegovina, Kosovo*, Montenegro, Republiken Nordmakedonien, Serbien och Turkiet.
2. Rådet framhåller på nytt sitt **engagemang för utvidgningen**, som fortsätter att vara ett centralt politikområde för Europeiska unionen, i linje med den förnyade konsensus om utvidgning som godkändes av Europeiska rådet den 14–15 december 2006 och i rådets därpå följande slutsatser. Den fortsätter att utgöra en strategisk investering i fred, demokrati, välbefinnande, säkerhet och stabilitet i Europa. Rådet upprepar att det är ett val och en fortsatt nödvändighet för alla partner som strävar efter att bli medlemmar i EU att omfamna och respektera europeiska kärnvärden. I linje med detta förväntar sig rådet fortfarande att parterna ska ta egenansvar och respektera europeiska värden fullt ut samt beslutsamt verka för nödvändiga reformer i befolkningens intresse. Rådet erinrar om Thessalonikiagendan och Sofiaförklaringen och upprepar EU:s entydiga stöd för det europeiska perspektivet för västra Balkan. EU är fast beslutet att stärka och intensifiera sitt engagemang på alla nivåer för att stödja regionens politiska, ekonomiska och sociala omvandling, inbegripet genom fortsatt bistånd, med utgångspunkt i konkreta framsteg på västra Balkan i fråga om rättsstatsprincipen och socioekonomiska reformer. Turkiet är alltjämt kandidatland och en viktig partner på många områden.

* Denna beteckning påverkar inte ståndpunkter om Kosovos status och är i överensstämmelse med FN:s säkerhetsråds resolution 1244/1999 och med Internationella domstolens utlåtande om Kosovos självständighetsförklaring.

3. I linje med rådets tidigare slutsatser och inom ramen för de politiska kriterierna från Köpenhamn samt stabiliserings- och associeringsprocessen, som förblir den gemensamma ramen för förbindelserna med länderna på västra Balkan, bekräftar rådet behovet, i enlighet med den förnyade konsensusen om utvidgningen, av **rättvisa och stränga villkor** och **principen om egna meriter**. I detta sammanhang framhåller rådet vikten av att säkerställa att EU kan bibehålla och fördjupa sin egen utveckling, inbegripet dess förmåga att integrera nya medlemmar.
4. Rådet, som noterar det allmänna läget vad gäller parternas pågående reformansträngningar, enligt kommissionens rapporter, framhåller att man också i fortsättningen måste fokusera på **grundläggande reformer** för att avhjälpa strukturella tillkortakommanden inom områdena rättsstatsprincipen, grundläggande rättigheter, fungerande demokratiska institutioner och reform av den offentliga förvaltningen liksom ekonomisk utveckling och konkurrenskraft. Det är av avgörande betydelse, särskilt för takten i anslutningsförhandlingarna överlag, att man kan påvisa att reformer genomförts och konkreta resultat har uppnåtts på dessa viktiga områden.

5. Rådet erinrar om att **rättsstatsprincipen** är ett grundläggande värde som EU bygger på och som utgör kärnan både i utvidgningsprocessen och i stabiliserings- och associeringsprocessen. Eftersom det bara är vissa partner som kommit vidare på detta avgörande område förblir trovärdiga och hållbara framsteg en av de centrala utmaningar som måste prioriteras, framför allt när det gäller att säkerställa ett oberoende, opartiskt, ansvarigt och effektivt rättsväsende och när det gäller kampen mot korruption och organiserad brottslighet samt penningtvätt. Dessutom behövs intensifierade insatser när det gäller skyddet av **grundläggande rättigheter**, inklusive rättigheter för personer som tillhör minoriteter, genomförande av åtaganden som gjorts med hänsyn till objektiv och fri självidentifikation, icke-diskriminerande behandling av nationella minoriteter och kampen mot diskriminering av sårbara grupper, såsom romer samt homosexuella, bisexuella, transpersoner och intersexuella (hbtqi-personer). Äganderätten ska också säkerställas. Situationen när det gäller yttrande- och mediefrihet blir allt mer oroande och måste prioriteras och behandlas på ett beslutsamt och effektivt sätt. Rådet upprepar att skyndsamma och konkreta åtgärder måste vidtas för att undvika trakasserier, hot och attacker mot journalister och andra medieaktörer, och för att lösa fall där det förekommer. Intensifierade insatser krävs också för att säkerställa jämställdhet och respekt för kvinnors rättigheter samt barns rättigheter. Ytterligare framsteg med **reformen av den offentliga förvaltningen**, inbegripet avpolitisering och ökad professionalism, är också nödvändiga för att förbättra styrningen på alla nivåer. **Välfungerande och oberoende demokratiska institutioner** liksom bättre parlamentarisk kontroll, förblir av central betydelse. Rådet noterar med oro den ihållande tendensen till bojkott av parlament och upprepar att säkerställandet av en inkluderande politisk dialog, framför allt inom parlamenten, samt en starkare roll för det civila samhällets organisationer, förblir avgörande inslag i en välfungerande demokrati. Rådet upprepar vikten av fria, rättvisa och öppna val i enlighet med OSSE:s normer liksom behovet av att fullt ut genomföra OSSE:s rekommendationer.

6. När det gäller de **ekonomiska kriterierna** välkomnar och delar rådet kommissionens analys av behovet av att förbättra den makroekonomiska politiken, budgetpolitiken och strukturpolitiken. Rådet, som noterar att framsteg på dessa områden och framsteg när det gäller rättsstatsprincipen och rättsväsendet är sammankopplade, uppmanar samtliga partner att utifrån sina ekonomiska reformprogram genomföra de åtgärder som ingår i de gemensamma slutsatserna från den ekonomiska och finansiella dialogen mellan EU och västra Balkan och Turkiet av den 17 maj 2019. Det är av avgörande betydelse att man säkerställer att utländska direktinvesteringar inte undergräver den socioekonomiska, miljömässiga och finansiella stabiliteten och att full insyn i alla investeringar garanteras, särskilt investeringar som omfattar förfaranden för offentlig upphandling. Särskild uppmärksamhet bör ägnas risken för alltför hög skuldsättning samt, framför allt på västra Balkan, överföringen av kontroll över strategiska tillgångar och resurser. Rådet räknar följaktligen med att stabiliserings- och associeringsavtalen, i såväl anda som ordalydelse, ska genomföras fullt ut. Rådet erinrar om att EU fortfarande är den överlägset viktigaste handelspartnern för västra Balkan och Turkiet, både för import och export. Rådet upprepar hur viktigt det är att bekämpa kompetensflykt samt skapa fler möjligheter och sörja för positiva framtidsutsikter för **ungdomar**. I detta sammanhang välkomnar rådet konferensen ”How to better respond to European aspirations of the young generation in Western Balkans?” som anordnades i Bukarest i maj 2019.

7. Rådet välkomnar varmt det historiska **Prespa-avtalet**, som utgör en betydande framgång och är en positiv förebild såväl för regionen som bortom denna. Rådet lovordar de berörda parternas mod och beslutsamhet.

Goda grannförbindelser och **regionalt samarbete** förblir avgörande inslag i utvidgningsprocessen samt i stabiliserings- och associeringsprocessen. Rådet välkomnar de framsteg som har gjorts och upprepar vikten av regionalt samarbete och särskilt av **konnektivitet** inom regionen och med EU. Rådet välkomnar också det regionala roamingavtal som undertecknades i Belgrad i april 2019 och som kommer att ge både medborgare och företag i regionen betydande fördelar. Rådet stöder fullt ut de konstruktiva initiativ och strukturer som förstärker ett inkluderande regionalt samarbete, däribland EU:s makroregionala strategier. Rådet efterlyser ytterligare ansträngningar för att komma över arvet från det förgångna och främja **försoning**, med utgångspunkt i ett klimat av tolerans, inkludering och tillit, och med ett starkt deltagande av det civila samhället. Ansträngningarna bör ökas när det gäller saknade personer. Åtgärder och uttalanden som påverkar goda grannförbindelser och fredlig tvistlösning negativt måste undvikas. Fortfarande krävs beslutsamma ansträngningar och starkast möjliga politiska vilja för att de kvarstående bilaterala tvisterna ska kunna lösas. Rådet erinrar om vikten av att genomföra bilaterala avtal, däribland Prespa-avtalet och fördraget om goda grannförbindelser med Bulgarien.

Rådet bekräftar återigen vikten av att effektivt och utan diskriminering hantera inhemska krigsförbrytelseärenden, åtgärda strafflösheten och sörja för ansvarsutkrävande, bl.a. genom meningsfullt regionalt samarbete och genom att fullt ut samarbeta med och stödja det arbete som utförs av internationella avvecklingsmekanismen för brottmålsribunaler och de specialiserade avdelningarna. Kvarstående tvister och frågor måste lösas i överensstämmelse med internationell rätt och vedertagna principer, inklusive avtalet om successionsfrågor.

8. Rådet upprepar betydelsen av att ytterligare fördjupa samarbetet i utrikespolitiska frågor liksom unionens förväntningar på en bättre anpassning till **EU:s gemensamma utrikes- och säkerhetspolitik**, särskilt i frågor där större gemensamma intressen står på spel, såsom restriktiva åtgärder och hanteringen av hybridhot. Anslutning till EU är ett val som förutsätter att man delar de principer, värderingar och mål som unionen strävar efter att främja i sitt grannskap och bortom detta, bland annat måste man fullständigt anpassa sig till den gemensamma utrikes- och säkerhetspolitiken och avstå från att vidta åtgärder som strider mot denna.
9. Rådet inser särskilt betydelsen av **viseringsliberalisering** för medborgarna, men uppmanar ändå kommissionen att fortsätta att noga övervaka och rapportera om det kontinuerliga genomförandet av riktmärkena för viseringsliberalisering. Rådet erinrar om upphävandemekanismen och uppmanar de berörda myndigheterna att förstärka sina insatser för att hantera det ihållande problemet med uppenbart ogrundade asylansökningar och att ytterligare öka sina ansträngningar för att förebygga och bekämpa organiserad brottslighet.
10. Terrorism, radikaliserings och organiserad brottslighet fortsätter att hota EU:s och hela regionens säkerhet. I linje med tidigare slutsatser från Europeiska rådet och rådet upprepar rådet vikten av att ytterligare stärka samarbetet med Turkiet och västra Balkan avseende **terrorismbekämpning**, särskilt vad gäller kampen mot utländska terroriststridande och finansiering av terrorism, förebyggande och bekämpning av radikaliserings, förstärkning av gränskontroller samt olaglig handel med skjutvapen och lätta vapen. Även om det operativa samarbetet har stärkts krävs det fortfarande ytterligare ansträngningar och påtagliga resultat i **kampen mot den organiserade brottsligheten**. Rådet erinrar om EU:s stöd, bland annat via regionala samarbetsmekanismer och samarbetsinitiativ, och samordningen genom den integrerade styrningen av den inre säkerheten, och upprepar sin uppmaning till parterna att fortsätta intensifiera och genomföra rättsliga och operativa åtgärder på alla dessa områden.

11. Rådet lovordar Turkiet och västra Balkan för deras insatser och fortsatta konstruktiva samarbete om **migration**, som har gett tydliga resultat. Rådet upprepar att man måste fortsätta att genomföra uttalandet från EU och Turkiet och stödja partnerna längs västra Balkanrutten. Ytterligare insatser behövs för att säkerställa tillräcklig kapacitet i fråga om förvaltning och efterlevnadsåtgärder, inbegripet bekämpning av smugglingen av migranter. Rådet erinrar om unionens åtagande att bygga vidare på de resultat som har uppnåtts och fortsätta att erbjuda ekonomiskt och tekniskt bistånd för att stärka samarbetet på detta område, bland annat genom EU:s facilitet för flyktingar i Turkiet. Rådet välkomnar det faktum att förhandlingar om statusavtal har avslutats med fem partner i regionen, vilket innebär att den europeiska gräns- och kustbevakningens verksamhet kan inledas.
12. Rådet fortsätter att framhålla vikten av **strategisk kommunikation** och av att stärka partnernas motståndskraft mot desinformation. Rådet betonar samtliga partners ansvar att tydligt informera om de förmåner och skyldigheter som utvidgningen innebär samt om deras egna engagemang för EU:s värderingar och relaterade nödvändiga reformer. EU:s och dess medlemsstaters fortsatta engagemang, även för att driva en effektivare strategisk kommunikation gentemot både partner och EU:s medborgare, särskilt genom utrikestjänstens arbetsgrupp StratCom Western Balkans, förblir avgörande.
13. Rådet erinrar om EU:s fortsatta betydande **ekonomiska och tekniska bistånd** till utvidgningsprocessen och stabiliserings- och associeringsprocessen, särskilt i form av instrumentet för stöd inför anslutningen (IPA II). Fokus bör ligga kvar på de viktigaste prioriterade områdena och på ökad samstämmighet mellan det ekonomiska biståndet och partnernas övergripande framsteg och resultat i fråga om genomförandet av föranslutningsstrategin. I detta hänseende erinrar rådet om sin ståndpunkt, som anges i den partiella allmänna riktlinjen om IPA III, som omfattar principen om att fördela stöd efter resultat och principen om skälig andel.
14. Rådet erinrar om vikten av att genomföra **prioriteringsagendan från Sofia**. Rådet noterar kommissionens rapport om genomförandet av **strategin för västra Balkan** och prioriteringsagendan från Sofia, välkomnar de framsteg som gjorts och uppmuntrar till fortsatt genomförande.

UTVIDGNINGEN

MONTENEGRO

15. Rådet välkomnar de **övergripande framstegen** i anslutningsförhandlingarna med Montenegro; hittills har 32 av 35 kapitel öppnats, varav 3 har avslutats preliminärt. På de flesta områden har stora insatser gjorts när det gäller anpassning till EU:s regelverk. Nu när den rättsliga och institutionella ramen i stort sett är införd är det emellertid av avgörande vikt att rättsstatssystemet ger fler konkreta resultat och uppvisar tydligare och hållbara framsteg. Rådet framhåller särskilt att framsteg med kapitlen om rättsstatsprincipen och grundläggande rättigheter, i enlighet med vad som anges i förhandlingsramen, fortsätter att vara avgörande och kommer att bestämma takten för anslutningsförhandlingarna överlag. Montenegro måste därför på ett mer proaktivt sätt intensifiera och blåsa nytt liv i sina reformansträngningar – särskilt på de kritiska områdena mediefrihet och kampen mot korruption och människohandel – om landet ska lyckas uppfylla de mellanliggande riktmärkena för kapitlen 23 och 24. Det är först när de fastställda kriterierna är uppfyllda som EU kommer att kunna fastställa kraven i fråga om rättsstatsprincipen som avslutningsriktmärken, som Montenegro måste uppfylla innan dessa kapitel kan avslutas.

16. Rådet uppmanar med eftertryck Montenegro att visa en tydlig politisk vilja och göra ytterligare betydande insatser i **kampen mot korruption och organiserad brottslighet**, penningtvätt och människohandel, inbegripet i form av effektiva utredningar, åtal och fällande domar, samt att göra förbättringar med avseende på beslag och förverkande av tillgångar som härrör från brottslig verksamhet. Dessutom krävs det kraftfulla straffrättsliga åtgärder mot korruption på hög nivå. Rådet uppmanar Montenegro att garantera ett säkert klimat som gynnar **yttrandefrihet** och oberoende medier, bland annat genom att intensifiera insatserna för att utreda och lösa fall där journalister utsatts för attacker och ge detta arbete hög prioritet. Det är av central betydelse att man säkerställer att nationell public service-radio/tv är oberoende och att man inrättar en effektiv självreglerande mekanism som omfattar alla medieorgan. Rådet framhåller sina förväntningar på ett starkt politiskt åtagande och verkligt engagemang från alla berörda institutioner och aktörer i denna strävan. Ytterligare åtgärder krävs också för att fortsätta **reformen av den offentliga förvaltningen** och stärka institutionernas – särskilt rättsväsendets – administrativa kapacitet och oberoende.
17. Rådet framhåller att en **reformering av valsystemet** fortfarande är avgörande för att återupprätta förtroendet för valprocessen och förväntar sig att alla parter ska ta ansvar och återuppta en konstruktiv och inkluderande **politisk dialog i parlamentet**, inbegripet i det arbete som utförs av den tillfälliga parlamentariska kommittén för att reformera vallagstiftningen och annan lagstiftning, även i syfte att främja landets anslutningsprocess.
18. När det gäller **ekonomiska reformer** noterar rådet med tillfredsställelse att ekonomin har fortsatt att växa i stadig takt. I linje med de gemensamma slutsatserna från den ekonomiska och finansiella dialogen uppmanar rådet Montenegro att minska den offentliga sektorns skuldkvot, stärka den finanspolitiska styrningen, avveckla den återstående andelen nödlidande lån, förbättra regelverket, utarbeta en övergripande strategi för att fortlöpande utvärdera och minska den informella ekonomin, anta och genomföra den nya rättsliga ramen för offentlig upphandling, offentlig-privata partnerskap och koncessioner samt öka deltagandet på arbetsmarknaden.

19. Rådet välkomnar varmt Montenegros fortsatt konstruktiva och positiva roll när det gäller att vidareutveckla **det regionala samarbetet** och att främja **goda grannförbindelser**.
20. Rådet fortsätter att med kraft lovorda Montenegro för landets konsekventa utrikespolitiska samarbete, särskilt den fortsatta fullständiga anpassningen till **EU:s gemensamma utrikes- och säkerhetspolitik**. Det välkomnar också Montenegros fortsatta aktiva deltagande i uppdrag och insatser inom ramen för den **gemensamma säkerhets- och försvarspolitiken**.

SERBIEN

21. Rådet välkomnar **de övergripande framstegen** i anslutningsförhandlingarna; hittills har [16] av 35 förhandlingskapitel öppnats, varav 2 har avslutats preliminärt. Serbien har fortsatt arbetet med att anpassa sin lagstiftning till EU:s regelverk på ett antal områden. Rådet understryker emellertid att framsteg med kapitlen om rättsstatsprincipen och grundläggande rättigheter samt normaliseringen av Serbiens förbindelser med Kosovo, i enlighet med vad som anges i förhandlingsramen, fortsätter att vara centralt och kommer att vara avgörande för takten i anslutningsförhandlingarna överlag. Genomförandet av de interimistiska riktmärkena för kapitlen 23 och 24 har avgörande betydelse och bör fortsätta att vägleda framtida reformer i syfte att åstadkomma konkreta resultat.
22. Rådet, som noterar att Serbiens strategiska mål fortfarande är integrering i EU, uppmanar de serbiska myndigheterna att beslutsamt engagera sig för och främja **europiska värderingar** och erinrar om att den serbiska regeringen på ett mer aktivt och otvetydigt sätt behöver förmedla detta i den offentliga debatten.
23. Rådet uppmanar Serbien att särskilt fokusera på och avsevärt påskynda sina reformansträngningar och att åstadkomma konkreta och påtagliga resultat på grundläggande områden med särskilt fokus på **rättsstatlighet**.

- Särskild tonvikt måste fortfarande läggas på **rättsväsendets** oberoende och allmänna effektivitet, bland annat genom den pågående konstitutionella reformen, och på ett effektivt genomförande av reformer på detta område. Serbien behöver uppnå konkreta och hållbara resultat i fråga om effektiva utredningar, åtal och fällande domar, särskilt när det gäller **kampen mot korruption, organiserad brottslighet och penningtvätt**.
- Bristen på framsteg avseende **yttrandefrihet** fortsätter att väcka allvarliga farhågor. Rådet uppmanar Serbien att snarast garantera ett säkert klimat som gynnar obegränsad yttrandefrihet och oberoende medier, bland annat genom att intensifiera ansträngningarna för att utreda fall av attacker mot journalister. Rådet noterar de framsteg som gjorts med att utarbeta mediestrategin men uppmanar Serbien att som en prioritering anta och praktiskt genomföra den, på ett öppet och inkluderande sätt.
- Serbien måste fortsätta att ägna särskild uppmärksamhet åt full respekt för de **grundläggande rättigheterna**, inklusive skydd av de mest sårbara grupperna och icke-diskriminerande behandling av nationella minoriteter i hela Serbien, i synnerhet på områdena utbildning, användning av minoritetsspråk, tillgång till medier och religionsutövning på minoritetsspråk. Det är fortfarande viktigt att de nationella minoritetsråden fungerar väl. Förekomster av hatpropaganda, hot och attacker bör hanteras snabbt och med beslutsamhet. Rådet upprepar sin uppmaning till ett effektivt genomförande av de relevanta strategiska dokumenten.
- Dessutom måste öppenheten, lagstiftningens kvalitet, inkluderingen och den uppriktiga **partiöverskridande debatten** stärkas, bland annat genom att man verkar för ett klimat som är gynnsamt för civilsamhället. Det krävs snarast ytterligare framsteg vad gäller ett korrekt funktionssätt för oberoende organ och demokratiska institutioner, inbegripet parlamentarisk tillsyn.
- Rådet betonar att man som en prioriterad fråga och i tillräckligt god tid inför nästa val behöver behandla de tidigare rekommendationerna från internationella **val**observatörer.
- Rådet fortsätter även att framhålla vikten av att **krigsförbrytelser** hanteras inom landet och att man fullt ut samarbetar med internationella avvecklingsmekanismen för brottmålstribunaler, bland annat genom att godta och verkställa dess avgöranden och beslut fullt ut. All glorifiering av krigsförbrytare bör förhindras.

24. När det gäller **ekonomiska reformer** noterar rådet med tillfredsställelse de fortlöpande framsteg som gjorts. I linje med de gemensamma slutsatserna från den ekonomiska och finansiella dialogen uppmanar rådet Serbien att fortsätta sina ansträngningar för att främja konkurrenskraft och långsiktig tillväxt för alla genom strukturreformer, särskilt inom energisektorn och på arbetsmarknaden samt genom att förbättra regelverkets transparens och förutsägbarhet. Rådet betonar dessutom att Serbien måste anpassa sin handels- och energipolitik till EU:s regelverk, särskilt i fråga om gasmarknaden och Gastrans-projektet.
25. Rådet upprepar att Serbien måste fullgöra sitt åtagande och gradvis anpassa sig till **EU:s gemensamma utrikes- och säkerhetspolitik** i enlighet med förhandlingsramen och att som en prioriterad fråga vända den nuvarande negativa utvecklingen.
26. Rådet välkomnar Serbiens fortsatta aktiva deltagande i uppdrag och insatser inom ramen för den **gemensamma säkerhets- och försvarspolitiken**.
27. Rådet upprepar också sin uppmaning till Serbien att gradvis anpassa sig till **EU:s gemensamma viseringspolitik** och att inte avvika från den ytterligare.
28. Vad gäller den **EU-stödda dialogen** med Pristina behöver Belgrad göra ytterligare betydande ansträngningar och bidra till att skapa ett gynnsamt klimat samt avhålla sig från alla handlingar som kan uppfattas som en provokation. Rådet betonar att det nuvarande dödläget är ohållbart. Det är av största vikt att dialogen återupptas så snart som möjligt. Ett övergripande rättsligt bindande avtal måste hantera alla återstående frågor i enlighet med internationell rätt och EU:s regelverk och bidra till regional stabilitet. Att ett sådant avtal ingås utan ytterligare dröjsmål, med hjälp av den höga representanten, är avgörande för att Serbien och Kosovo ska kunna gå vidare på sina respektive vägar mot EU.

Rådet upprepar att alla tidigare avtal som ingåtts inom ramen för den EU-stödda dialogen måste genomföras. I detta hänseende välkomnar rådet den fortsatta konsolideringen av avtalet om rättvisa och det fullständiga genomförandet av telekomavtalet.

Rådet beklagar dock att det inte gjorts några framsteg med det långvariga åtagandet om att genomföra tidigare dialogavtal och bland annat utarbeta ett utkast till stadga för förbundet för kommuner i Kosovo med serbisk majoritet, genomföra IBM-avtalet fullt ut och på ett beslutsamt sätt genomföra energiavtalet. Rådet beklagar också att Mitrovicabron ännu inte har öppnats för all trafik trots att renoveringsarbetena har avslutats.

29. Rådet välkomnar Serbiens fortsatta engagemang för ett antal initiativ som rör **regionalt samarbete** och uppmuntrar Serbien att fortsätta med sina kontinuerliga ansträngningar för att stärka **goda grannförbindelser**.

TURKIET

30. Rådet bekräftar den vikt det fäster vid EU:s förbindelser med nyckelpartnern Turkiet. Rådet är fortfarande fast beslutet att upprätthålla en öppen och uppriktig dialog, ta itu med gemensamma utmaningar och samarbeta på sådana viktiga områden av gemensamt intresse som migration, terrorismbekämpning, ekonomi och handel. Det möte som hölls i associeringsrådet för EU och Turkiet i mars 2019 efter 4 år var ett tillfälle för att utvärdera läget i förbindelserna mellan EU och Turkiet.

31. Rådet lovordar Turkiet för landets pågående och betydande ansträngningar när det gäller mottagandet av och hjälpen till nästan 4 miljoner flyktingar. Det fortsatta genomförandet av **uttalandet från EU och Turkiet**, som har lett till en minskning av irreguljära och farliga gränsöverträdelser och räddat människoliv i Egeiska havet, ligger i båda sidors intresse och förblir avgörande för att stoppa den irreguljära migrationen. Förstärkt förvaltning av de gemensamma gränserna med EU förblir en prioritering. I avvaktan på ett fullständigt och effektivt genomförande av återtagandeavtalet mellan EU och Turkiet i förhållande till alla medlemsstater bör befintliga bilaterala återtagandeavtal och bestämmelser i liknande avtal och arrangemang med EU-medlemsstater genomföras på lämpligt vis. Samarbete på området rättsliga och inrikes frågor med samtliga EU-länder är fortsatt av grundläggande betydelse.
32. Rådet erinrar om sina slutsatser från juli 2016 i vilka man med kraft fördömde kuppförsöket den 15 juli och uttryckte solidaritet med det turkiska folket och sitt fulla stöd för Turkiets demokratiska institutioner, men har vid upprepade tillfällen gett uttryck för allvarlig oro i fråga om den oproportionerliga omfattningen av och räckvidden för de åtgärder som vidtagits av myndigheterna efter kuppförsöket. Rådet noterar med stor oro att ett antal av dessa åtgärder kvarstår i praktiken, trots att undantagstillståndet hävts. Rådet erinrar om de internationella normer och skyldigheter som Turkiet har undertecknat och åtagit sig att följa. Rådet upprepar sin uppmaning till Turkiet att snarast vända alla dessa negativa trender.

33. Rådet är särskilt oroat över den fortsatta och djupt oroande tillbakagången när det gäller **rättsstatsprincipen** och **grundläggande rättigheter**, inbegripet yttrandefriheten. Varken den pågående försämringen i fråga om rättsväsendets oberoende och funktion eller de fortsatta inskränkningarna, gripandena, fängslandena och andra åtgärderna som är riktade mot journalister, akademiker, medlemmar i politiska partier, inbegripet parlamentsledamöter, människorättsförsvarare, användare av sociala medier och andra som utövar sina grundläggande rättigheter och friheter kan tolereras. Den senaste tidens rättsliga åtgärder mot legitim och laglig verksamhet som utförs av medlemmar av det civila samhällets organisationer ger upphov till allvarlig oro. Turkiet måste omgående och på ett effektivt sätt ta itu med denna negativa utveckling och många andra allvarliga tillkortakommanden och olösta frågor som fastställts i kommissionens rapport. Rådet noterar med tillfredsställelse att man på nytt sammankallar arbetsgruppen för reforminsatser och noterar att man har antagit strategin för reformering av rättsväsendet, som måste följas av beslutsamma och konkreta åtgärder från Turkiets sida för att genomföra landets åtaganden och uppvisa tydliga och konkreta resultat. Turkiet bör också intensifiera sitt samarbete med Europarådet och dess relevanta organ och institutioner, omsätta deras viktigaste rekommendationer i praktiken och genomföra alla domar från Europeiska domstolen för de mänskliga rättigheterna i enlighet med artikel 46 i Europakonventionen. Rådet erinrar om att de senaste ändringarna av den turkiska konstitutionen, genom vilka ett nytt presidentstyre har inrättats, kritiserades av Venedigkommissionen; därigenom undanröjdes många tidigare kontroller och motvikt, vilket äventyrar maktindelningen mellan den verkställande makten och domstolsväsendet. Rådet erinrar om den avgörande betydelsen av fria, rättvisa och öppna **val**. Rådet välkomnar det höga valdeltagandet i kommunalvalen i mars 2019, men uttrycker också allvarliga farhågor över respekten för valprocessens laglighet och integritet, särskilt mot bakgrund av de beslut som nyligen fattats av valstyrelsen.
34. När det gäller **ekonomiska reformer** noterar rådet den pågående ekonomiska nedgången och uttrycker djupare oro över hur landets marknadsekonomi fungerar. I linje med de gemensamma slutsatserna från den ekonomiska och finansiella dialogen uppmanar rådet Turkiet att öka skattetransparensen och den finanspolitiska trovärdigheten, avveckla åtgärder som förhindrar det fria flödet av utländskt kapital, minska statens inflytande över prissättningen samt förbättra företagsklimatet, bland annat genom att stärka rättsstatsprincipen. Handelshinder eller motsvarande som inte är förenliga med tullunionen mellan EU och Turkiet, även inom offentlig upphandling, bör avlägsnas.

35. Rådet förväntar sig fortfarande att Turkiet gör ett entydigt åtagande om **goda förbindelser med grannländerna**, om respekt för internationella avtal och om fredlig tvistlösning, vid behov genom hänvändelse till Internationella domstolen. Rådet erinrar om och bekräftar tidigare slutsatser från rådet och Europeiska rådet, däribland Europeiska rådets slutsatser av den 22 mars 2018, där man med kraft fördömde Turkiets fortsatta olagliga handlingar i östra Medelhavet och Egeiska havet. Rådet uttrycker allvarlig oro över Turkiets pågående olagliga borrhingsverksamhet i östra Medelhavet och beklagar att Turkiet ännu inte har reagerat på Europeiska unionens upprepade krav på att stoppa sådan verksamhet. Rådet framhåller de allvarliga och omedelbara negativa konsekvenser som sådana olagliga handlingar har för alla förbindelser mellan EU och Turkiet. Rådet uppmanar Turkiet att visa återhållsamhet, respektera Cyperns suveräna rättigheter och att avhålla sig från alla sådana handlingar. EU kommer att noga övervaka utvecklingen och står redo att bemöta den på ett adekvat sätt och i fullständig solidaritet med Cypern. Rådet uppmanar kommissionen och Europeiska utrikestjänsten att utan dröjsmål lägga fram förslag till lämpliga åtgärder.

Rådet uppmanar dessutom Turkiet, i enlighet med dess slutsatser av den 11 december 2006 och av den 26 juni 2018, vilka senare godkändes av Europeiska rådet, samt i enlighet med förklaringen av den 21 september 2005, att fullgöra sina skyldigheter inom förhandlingsramen, bland annat att fullständigt och på ett icke-diskriminerande sätt genomföra tilläggsprotokollet till associeringsavtalet i förhållande till alla medlemsstater. Rådet upprepar att erkännande av samtliga medlemsstater är av avgörande betydelse. Turkiet måste undvika hot och åtgärder som negativt påverkar goda grannförbindelser, normalisera sina förbindelser med Republiken Cypern och respektera EU-medlemsstaternas självbestämmande över sina territorialvatten och luftrum samt deras suveräna rättigheter, bland annat rätten att utforska och utnyttja naturresurser, i enlighet med EU-rätten och internationell rätt, däribland Förenta nationernas havsrättskonvention. EU står fortfarande helt och hållet bakom en övergripande lösning av Cypernfrågan. I detta hänseende erinrar rådet om att det fortfarande är av yttersta vikt att Turkiet åtar sig att verka för och bidra till en sådan lösning, inbegripet dess externa aspekter, inom ramen för FN i enlighet med relevanta resolutioner från FN:s säkerhetsråd och i linje med de principer som EU bygger på och EU:s regelverk.

36. Rådet upprepar sin uppmaning till Turkiet att gradvis anpassa sig till **EU:s gemensamma utrikes- och säkerhetspolitik** och att som en prioriterad fråga vända den ihållande negativa utvecklingen, samt erinrar om sin ståndpunkt avseende EU-medlemsstaternas anslutning till internationella organisationer.
37. Rådet noterar att Turkiet fortsätter att avlägsna sig ännu mer från Europeiska unionen. Rådet erinrar om sina slutsatser av den 26 juni 2018 och noterar att Turkiets anslutningsförhandlingar därför i praktiken har avstannat och att man inte kan överväga att öppna eller avsluta några ytterligare kapitel och att inget ytterligare arbete är planerat för en modernisering av tullunionen mellan EU och Turkiet.

STABILISERINGS- OCH ASSOCIERINGSPROCESSEN

[REPUBLIKEN NORDMAKEDONIEN]

38. Rådet bekräftar sina slutsatser av den 26 juni 2018 och välkomnar varmt det historiska Prespa-avtalet, som saknar motstycke, och fördraget om goda grannförbindelser med Bulgarien samt noterar vederbörligen kommissionens rekommendation om att inleda anslutningsförhandlingar med Republiken Nordmakedonien på grundval av dess positiva utvärdering av de framsteg som gjorts och av uppfyllandet av de villkor som fastställts av rådet. Med beaktande av den begränsade tid som finns till förfogande och ärendets betydelse kommer rådet att återkomma till frågan i syfte att fatta ett tydligt beslut i sak så snart som möjligt, dock senast i oktober 2019.

ALBANIEN

39. Rådet bekräftar sina slutsatser av den 26 juni 2018 och noterar vederbörligen kommissionens rekommendation om att inleda anslutningsförhandlingar med Albanien på grundval av dess positiva utvärdering av de framsteg som gjorts och av uppfyllandet av de villkor som fastställts av rådet. Med beaktande av den begränsade tid som finns till förfogande och ärendets betydelse kommer rådet att återkomma till frågan i syfte att fatta ett tydligt beslut i sak så snart som möjligt, dock senast i oktober 2019.

BOSNIEN OCH HERCEGOVINA

40. Rådet noterar kommissionens yttrande om Bosnien och Hercegovinas ansökan om EU-medlemskap. Rådet kommer att granska den noga och återkomma till ärendet senare i år. Rådet uppmanar Bosnien och Hercegovina att fortsätta regeringsbildningen utan ytterligare dröjsmål så att de nödvändiga reformerna kan fortsätta. Partipolitik och bristande kompromissvilja bör inte stå i vägen för Bosnien och Hercegovinas medborgares legitima strävanden att närma sig Europeiska unionen.

KOSOVO

41. Rådet upprepar vikten av det fortsatta **genomförandet av stabiliserings- och associeringsavtalet** med Kosovo. Detta avtal, som enbart ingås med EU, och som inte påverkar medlemsstaternas ståndpunkter om Kosovos status, utgör den avtalsmässiga ramen för EU och Kosovo. Avtalet ger Kosovo möjlighet till hållbar utveckling och tillnärmning till unionen, i linje med regionens europeiska perspektiv, och skapar möjligheter till handel och investeringar. Rådet är medvetet om de framsteg som har gjorts med genomförandet av den europeiska reformagendan och efterlyser ett snabbt genomförande av kvarstående åtgärder. Rådet uppmanar samtliga politiska aktörer att snarast åter rikta fokus mot reformerna och gå vidare med Kosovos europeiska agenda, för folkets skull.
42. Rådet beklagar djupt regeringens beslut att införa ensidiga tullhöjningar på upp till 100 % för importen från Serbien och Bosnien och Hercegovina i november 2018, i strid med skyldigheterna i det centraleuropeiska frihandelsavtalet och stabiliserings- och associeringsavtalets anda, samt införandet av icke-tariffära handelshinder. Rådet upprepar att dessa beslut undergräver det regionala samarbetet, inbegripet inom det regionala ekonomiska samarbetsområdet, och omedelbart måste upphävas.

43. Rådet välkomnar antagandet av viktiga lagar på området för **rättsstatsprincipen** och **reform av den offentliga förvaltningen** och uppmanar enträget Kosovo att genomföra denna lagstiftning i praktiken.
44. Beslutsamma åtgärder måste vidtas mot **korruptionen** och den **organiserade brottsligheten**. Rådet är fortsatt bekymrat över den politiska inblandningen och rekryteringar som inte grundar sig på meriter och beklagar att personer som dömts för krigsförbrytelser har utnämnts till officiella befattningar, vilket strider mot europeiska värderingar.
45. Rådet erinrar om vikten av att åtgärda långvariga brister i **valprocessen** i Kosovo, i enlighet med rekommendationerna från EU:s föregående valobservatörsuppdrag. Det extra borgmästarvalet i maj 2019 visade att brister kvarstår; bland annat förekom verksamhet inför valet som begränsade möjligheterna till ett fullständigt demokratiskt valdeltagande.
46. Rådet noterar med oro att det allmänna läget i norra Kosovo fortfarande innebär särskilda utmaningar på områdena organiserad brottslighet, korruption och yttrandefrihet.
47. Mer måste göras för att främja och skydda **mänskliga rättigheter** på ett effektivt sätt i hela Kosovo, och detta innefattar fullt skydd av kulturarvet och det religiösa arvet. Frågor om inkludering och skydd av personer som tillhör minoriteter och romer bör tas upp till behandling, däribland ytterligare insatser för att genomföra den befintliga lagstiftningen och säkerställa en säker miljö och för att se till att deras äganderätt skyddas, liksom stärkandet av den sociala sammanhållningen.
48. Rådet noterar fortsatta framsteg i **kampen mot radikaliserings, extremism och terrorism**. Ytterligare insatser krävs för att bekämpa terrorismfinansiering och på områdena för rehabilitering och återintegrering. I detta sammanhang framhåller rådet särskilt behovet av att samarbeta effektivt och intensivt på regional och internationell nivå, bland annat genom Europol och Eurojust, med full respekt för deras regelverk och utan att det påverkar medlemsstaternas ståndpunkter om Kosovos status.

49. I linje med de gemensamma slutsatserna från den ekonomiska och finansiella dialogen uppmanar rådet Kosovo att vidta de åtgärder som krävs för att följa de finanspolitiska reglerna, att öka sina insatser för att bekämpa den informella ekonomin, att aktivt ta itu med den höga arbetslösheten, särskilt bland ungdomar och kvinnor, att investera mer i utbildning samt att ta tillvara potentialen till förnybar energi och energisparande.
50. Rådet uppmanar enträget Kosovo att upprätthålla sitt åtagande i fråga om de specialiserade avdelningarna, i fullständig överensstämmelse med sina internationella skyldigheter och landets egen rättsordning, som ett sätt att påvisa verkliga ansträngningar för att garantera rättsstatlighet, grundläggande friheter, rättvisa och försoning. Den befintliga rättsliga ramen gör det möjligt att grundligt utreda och väcka åtal i alla fall av påstådda krigsförbrytelser.
51. Rådet uppmanar enträget Kosovo att fortsätta att samarbeta nära och effektivt med Eulex. Rådet förväntar sig särskilt att de brott- och tvistemål som överlämnas av Eulex till de behöriga rättsliga myndigheterna i Kosovo följs upp ordentligt.
52. Vad gäller den **EU-stödda dialogen** med Belgrad behöver Pristina göra ytterligare betydande ansträngningar och bidra till att skapa ett gynnsamt klimat samt avhålla sig från alla handlingar som kan uppfattas som en provokation. Rådet betonar att det nuvarande dödläget är ohållbart. Det är av största vikt att dialogen återupptas så snart som möjligt. Ett övergripande rättsligt bindande avtal måste hantera alla återstående frågor i enlighet med internationell rätt och EU:s regelverk och bidra till regional stabilitet. Att ett sådant avtal ingås utan ytterligare dröjsmål, med hjälp av den höga representanten, är avgörande för att Kosovo och Serbien ska kunna gå vidare på sina respektive vägar mot EU.

Rådet upprepar att alla tidigare avtal som ingåtts inom ramen för den EU-stödda dialogen måste genomföras. I detta hänseende välkomnar rådet den fortsatta konsolideringen av avtalet om rättvisa och det fullständiga genomförandet av telekomavtalet.

Rådet beklagar dock att det inte gjorts några framsteg med det långvariga åtagandet om att genomföra tidigare dialogavtal och bland annat utarbeta ett utkast till stadga för förbundet för kommuner i Kosovo med serbisk majoritet, genomföra IBM-avtalet fullt ut och på ett beslutsamt sätt genomföra energiavtalet. Rådet beklagar också att Mitrovicabron ännu inte har öppnats för all trafik trots att renoveringsarbetena har avslutats.

53. Rådet erinrar om att framsteg med att normalisera förbindelserna med Serbien är en grundläggande princip i stabiliserings- och associeringsavtalet och ligger till grund för utvecklingen av förbindelserna och samarbetet mellan EU och Kosovo.
54. Rådet inser betydelsen av **viseringsliberalisering** för Kosovos medborgare. Kommissionen lade i maj 2016 fram ett formellt förslag om att överföra Kosovo till förteckningen över viseringsfrihet för resor till Schengenområdet, och lade i juli 2018 fram en rapport om uppfyllandet av de återstående riktmärkena. I mars 2019 gav Europaparlamentet sitt stöd till kommissionens förslag vid första behandlingen. Rådet håller för närvarande på att överväga beslutet om förslaget.
-